

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 54/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä tammikuuta 2011 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 326/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lääkintöneuvos Anne Nordblad ja lakimies Mari Laurén, sosiaali- ja terveysministeriö
- opetusneuvos Erja Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- lääkintöneuvos Pirjo Pennanen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
- johtaja Hannu Halila, Suomen Lääkäriliitto ry
- varatoiminnanjohtaja Anja Eerola, Suomen Hammaslääkäriliitto.

Lisäksi Suomen Kuntaliitto on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muutoksella poistettaisiin lääkärin ja hammaslääkärin kaksoislaillistusmenettely. Ehdotuksen mukaan lääkäreille ja hammaslääkäreille myönnettäisiin lääkärin ja hammaslääkärin koulutuksen suorittamisen perusteella laillistus, jonka nojalla lääkäreillä ja hammaslääkäreillä on oikeus harjoittaa ammattiaan itsenäisesti. Uudistuksella pyritään yksinkertaistamaan laillistusmenettelyä ja yhdenmukaistamaan sitä niin kansallisella kuin eurooppalaisellakin tasolla.

Perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen suorittaminen täyden laillistuksen edellytyksenä poistuisi. Ehdotuksen mukaan perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen nimi muutettaisiin yleislääketieteen erityiskoulutukseksi ja sen suorittaminen olisi edellytys oikeudelle toimia

sairasvakuutuksen piirissä Euroopan unionin muissa jäsenvaltioissa kuin Suomessa. Sisällöltään yleislääketieteen erityiskoulutus vastaisi perusterveydenhuollon lisäkoulutusta. Yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta tehtäisiin merkintä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ylläpitämään terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin Terhikkiin. Erillistä yleislääkärin laillistusta yleislääketieteen erityiskoulutuksen perusteella ei myönnettäisi.

Ehdotukseen sisältyy myös yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain muutos, jonka mukaan lääkärin ja hammaslääkärin olisi ennen palvelujen tarjoamista itsenäisenä ammatinharjoittajana tehtävä aluehallintovirastolle ilmoitus,

joka sisältäisi selvityksen käytännön kokemuksesta.

Lisäksi ehdotukseen liittyy terveydenhuoltolakiin tehtävä muutos, jonka mukaan erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäritutkinnon sisältämästä yhdeksän kuukauden terveystieteiden koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista maksetaan valtion varoista korvausta kunnalle ja kuntayhtymälle siltä osin, kuin koulutus täyttää ehdotetut laadulliset kriteerit.

Ehdotukseen liittyy lisäksi yliopistolain 40 §:n muutos, jonka perusteella hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinnon tavoitteellinen suorittamisaika pitenee viiteen ja puoleen vuoteen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2011, paitsi yliopistolain muutos 1 päivänä elokuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa lääkäreiden ja hammaslääkäreiden laillistusmenettelyä siten, että peruskoulutuksen ja lisensiaatin tutkinnon suorittaneen lääkärin tai hammaslääkärin ei enää tarvitse toimia määräaikaaisesti laillistetun lääkärin tai hammaslääkärin johdon ja valvonnan alaisena saadakseen oikeuden toimia itsenäisesti laillistettuna lääkärinä (täyslaillistus). Valiokunta pitää muutoksia perusteltuina ja ehdottaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Uudistus liittyy myös yleislääkärin asemaan ja yleislääketieteen erityiskoulutuksen pidentymiseen EU:n jäsenmaissa. Suomen muista maista poikkeava laillistamismenettely on aiheuttanut epäselvyyttä koulutuksen laajuudesta ja vastaavuudesta EU:n ammatinharjoittamisdirektiivin säännöksiin. EU:n jäsenmaissa lääkärinä toimimisen käytännön edellytyksenä oleva yleislääketieteen erityiskoulutus suoritettaisiin jatkossa laillistuksen jälkeen.

Hallituksen esityksen ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan lainmuutoksilla ei ole vaikutusta terveystieteiden lääkäri työvoiman saatavuuteen, koska lähes kaikki lääkärit erikoistuvat ja erikoislääkärikoulutukseen sisältyy jatkossakin yhdeksän kuukauden mittainen terveystieteiden koulutusjakso.

Ehdotetun terveydenhuoltolain 60 §:n mukaan erityisvaltionosuutta maksetaan erikoislääkärikoulutukseen sisältyvästä yhdeksän kuukauden terveystieteiden koulutuksesta vain siltä osin,

kuin siinä on varmistettu kansanterveystyön sekä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyön osaaminen. Näiden laadullisten kriteerien täyttäminen terveystieteiden koulutuksessa on tärkeää muun muassa sen vuoksi, että terveydenhuollon tuottamistavat ovat muuttuneet eikä laissa edellytetä, että koulutettava on koulutuksen aikana palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään. Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että koulutuksessa olevalle nimetään lakiehdotuksen mukaisesti kuntaan tai kuntayhtymään palvelussuhteessa oleva ohjaaja, jonka tulee varmistaa koulutuksen laatu ja kehittäminen.

Hammaslääkäreiden osalta kaksoislaillistuksen poistaminen edellyttää hammaslääketieteen lisensiaatin tutkintoajan pidentämistä ja tutkintoon sisältyvän käytännön harjoittelun lisäämistä. Koulutus pidentyisi viidestä vuodesta viiteen ja puoleen vuoteen, jolloin syventävä käytännön harjoittelu sisältyy tutkintoon. Tämän vuoksi hammaslääketieteen opiskelijoiden opintotuen enimmäistukiaika pitenee viidellä kuukaudella ja opintotukimenot todennäköisesti hieman kasvavat. Nykyisessä järjestelmässä hammaslääkärit ovat voineet siirtyä aikaisemmin työelämään osalaillistettuina hammaslääketieteen lisensiaatin palkalla, kun ehdotuksen mukaan hammaslääkärit saavat laillistuksen kolme kuukautta nykyistä nopeammin. Hammaslääketieteen opiskelijoiden on esityksessä arvioitu hyötävän uudistuksesta taloudellisesti.

Hammaslääkärin ammattiin valmistuminen edellyttää riittävää yliopistoklinikan jälkeistä harjoittelua työelämässä. Hammaslääketieteen opiskelijoiden kuuden kuukauden käytännön harjoittelu suoritetaan perustelujen mukaan uudistuksen jälkeen terveyskeskuksessa, mutta harjoittelu toteutuu yliopiston alaisuudessa. Valiokunta pitää myönteisenä, että uudistuksella voidaan vahvistaa yliopistojen ja terveyskeskusten yhteistyötä perusterveydenhuollon harjoittelun toteuttamisessa ja parantaa harjoittelun koulutuksellista laatua.

Hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinnon laajentaminen tulee voimaan 1.8.2011 tai sen jälkeen opintonsa aloittaville opiskelijoille. Voimaantulosäännöksen mukaan yliopistolain

40 §:n ehdotettua 2 momenttia sovelletaan myös niihin aikaisemmin aloittaneisiin opiskelijoihin, jotka siirtyvät suorittamaan uutta lisensiaatin tutkintoa. Saadun selvityksen mukaan opintojensa loppuvaiheessa olevia lukuun ottamatta nykyiset opiskelijat voivat siten siirtyä pidemmän tutkinnon suorittajiksi ja saada sen perusteella täyslaillistuksen tai jatkaa opintojaan voimassa olevan järjestelmän mukaisesti.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Inkeri Kerola /kesk
vpj. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Risto Autio /kesk
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Sanna Lauslahti /kok

Håkan Nordman /r
Markku Pakkanen /kesk
Päivi Räsänen /kd
Satu Taiveaho /sd
Erkki Virtanen /vas
vjäs. Aila Paloniemi /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.